

Kommunfullmäktige

Deltagande i nämndsammanträden på distans

Sammanfattning

Med anledning av den uppkomna situationen kring corona-viruset har det under en tid utretts hur nämndsammanträden ska upprätthållas. Det är viktigt att säkerställa att den demokratiska processen kan fortgå även vid kriser. Det finns därför behov av att skapa möjligheter att fatta beslut snabbt och om det behövs på distans. Kommunallagen erbjuder en möjlighet för kommunfullmäktige att besluta om i vilken utsträckning ledamöter i en nämnd för delta på distans. I Lunds kommun har kommunfullmäktige tidigare inte fattat ett sådant beslut för kommunens nämnder och styrelser.

Kommunkontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar att samtliga nämnder och styrelser får sammanträda med ledamöter närvarande på distans, att nämndernas reglementen ändras med anledning härav, att kommunstyrelsen uppdras att säkra tillgången till den tekniska utrustning m.m. som krävs för medverkan på distans vid sammanträden enligt ovan samt att kommunstyrelsen skyndsamt utreder om och hur kommunfullmäktige ska kunna genomföra sammanträden där deltagande sker på distans.

Beslutsunderlag

Kommunkontorets tjänsteskrivelse den 17 mars 2020

Barnets bästa

En barnkonsekvensbeskrivning bedöms inte relevant i ärendet.

Ärendet

Rättslig reglering

I 5 kap. 13 § kommunallagen (2017:725), kommunallagen anges att fullmäktiges kungörelse om sammanträde ska innehålla uppgift om plats för sammanträdet. Enligt 6 kap. 23 § kommunallagen bestämmer nämnderna plats för sina sammanträden. Med plats

2020-03-17

Diarienummer

KS 2020/0274

måste i dessa sammanhang förstås en fysisk plats. Fullmäktiges och nämndernas sammanträden ska således äga rum på en fysisk plats.

De grundläggande bestämmelserna om distansmöten återfinns i 5 kap. 16 § kommunallagen. Sammanträden med ledamöter som sker på distans, ska genomföras genom ljud- och bildöverföring i realtid. Ljud- och bildöverföring måste ske på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. En ledamot som deltar på distans ska anses närvarande vid nämndens sammanträde.

Enligt 6 kap. 24 § kommunallagen åligger det fullmäktige att besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. I det fall fullmäktige i reglementet anger att deltagande på distans får ske i en nämnd, kan fullmäktige därefter överlåta till nämnden att närmare bestämma i vilka situationer deltagande på distans ska få ske och vad som ytterligare ska gälla för sådant deltagande.

Bestämmelserna i kommunallagen reglerar ledamöter i fullmäktige och nämnderna. För de kommunala bolagen är det aktiebolagslagens (2005:551) regler om styrelsesammanträden som är tillämpliga.

Överföring av både ljud och bild

Av förarbetena till bestämmelserna om distansdeltagande i fullmäktige och nämnder (se prop. 2013/14:5 s. 35 f) framgår att det inte bör anges i lagstiftningen vilka tekniska lösningar som ska användas vid distansdeltagande. Det är tillräckligt att i lagen slå fast några grundläggande krav. Ett av dessa krav bör vara att deltagare som inte befinner sig i samma lokal är anslutna till varandra med både ljud och bild. Att deltagarna både kan se och höra varandra tydligt innebär till att börja med att deltagarna enkelt kan identifiera varandra på ett betryggande sätt, vilket är nödvändigt av flera skäl. Vid överläggning inom stängda dörrar hanteras ofta sekretessbelagda uppgifter som inte får röjas för utomstående. Vid omröstning måste det även säkerställas att det är ledamöterna och inga andra som deltar i omröstningen. Att alla deltagarna både kan se och höra varandra tydligt är även viktigt för att den som deltar på distans ska kunna vara fullt delaktig i fullmäktiges eller nämndens överläggningar.

Deltagande på lika villkor

Ytterligare ett krav är att den distansdeltagande ges möjlighet att delta på samma villkor som de som är fysiskt närvarande i

2020-03-17

Diarienummer

KS 2020/0274

sammanträdeslokalen. Kravet på lika villkor för alla beslutande ställer stora krav på de tekniska hjälpmedel som ska användas. Framförallt krävs en ljud- och bildöverföring som både är stabil och av hög kvalitet. Om ljud- eller bildkvaliteten försämras eller förbindelsen bryts måste sammanträdet avbrytas tills en förbindelse av sådan kvalitet har återupprättats att alla åter kan sägas delta på lika villkor.

Den som deltar på distans måste även ha möjlighet att ta del av handlingar som delas ut vid sammanträdet och delta i avgörandet av ärendena, även i de fall avgörandet sker genom omröstning. Om den som deltar på distans inte kan vara fullt delaktig i alla de ärenden som behandlas vid sammanträdet kan deltagandet i sammanträdet inte sägas ske på lika villkor för alla ledamöter.

När det gäller öppna omröstningar genomförs de ofta genom att de beslutande ropas upp en efter en och därvid avger sin röst. Ett sådant förfarande förutsätter ingen annan teknisk lösning än den redan nämnda ljud- och bildöverföringen.

Slutna omröstningar ställer andra krav. Den tekniska lösning som används måste säkerställa att valhemligheten bevaras, att alla de beslutandes röster kommer med i rösträkningen och att alla ges möjlighet till insyn i förfarandet så att omröstningen inte kan manipuleras. Om inte alla dessa krav kan tillgodoses får distansdeltagande inte ske då slutna omröstning kan komma att tillämpas, dvs. då ärenden som gäller val eller anställning av personal ska avgöras.

Sekretess och behandling av personuppgifter

Många av de uppgifter som behandlas inom stängda dörrar omfattas av sekretess. Det innebär att de som deltar i sammanträdet inte får röja uppgifterna, vare sig muntligen, genom att lämna ut handlingar eller på något annat sätt. Lagstiftningen gör inte någon skillnad mellan dem som är närvarande i sammanträdeslokalen och den som deltar på distans. När någon deltar i ett sammanträde på distans kan det uppkomma särskilda svårigheter att upprätthålla sekretessen i praktiken. Det finns en risk att uppgifter kommer ut vid överföringen mellan sammanträdeslokalen och den plats där den distansdeltagande befinner sig. Det kan också hända att någon utomstående tar del av ljud eller bild hos distansdeltagaren. Att sekretessen kan upprätthållas i praktiken är en viktig aspekt att ta hänsyn till vid utformningen av reglerna för distansdeltagande och vid val av teknisk lösning för överföringen mellan

2020-03-17

Diarienummer

KS 2020/0274

sammanträdeslokalen och den plats där den distansdeltagande befinner sig.

Vid sammanträdestillfället är det i första hand ordföranden som har ansvar för att sammanträdet genomförs på ett sådant sätt att utomstående inte kan ta del av det som sägs och de uppgifter i övrigt som behandlas. Varje ledamot har även ett eget ansvar för att sekretessbelagda uppgifter inte röjs. Exempelvis måste sammanträdeshandlingarna hanteras på ett omdömesfullt sätt. På liknande sätt har den som deltar på distans ett eget ansvar för att ingen annan kan ta del av ljud och bild hos denne. Ordföranden bör genom information och frågor till distansdeltagaren försäkra sig om att det inte sker.

Om någon deltar i ett sammanträde genom att ljud och bild överförs elektroniskt och överföringen innefattar personuppgifter utgör det en sådan automatiserad behandling av personuppgifter att dataskyddsförordningen är tillämplig. Det innebär bl.a. att den personuppgiftsansvarige, dvs. nämnden, ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna ska åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av bl.a. de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna och hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är. Det behövs därför göras en risk- och sårbarhetsanalys för att klarlägga vilken säkerhetsnivå som ska gälla för skyddet av uppgifter. Kan överföringen av personuppgifter inte ske, eller sekretessen inte upprätthållas med rimlig säkerhet i förhållande till karaktären hos de uppgifter som förekommer i ett visst ärende eller en viss typ av ärenden, bör deltagande på distans inte medges vid sammanträden då sådana ärenden behandlas.

Det ankommer enligt förarbetena på den kommun som inför möjligheten att delta på distans att utforma föreskrifter och vidta andra åtgärder för att åstadkomma en rimlig säkerhet. Det kan t.ex. innebära att särskilda lokaler används för deltagande på distans i vissa fall. Utbildning i informationssäkerhet för distansdeltagare och för dem som ska leda möten med distansdeltagare kan vara en annan åtgärd för att höja säkerheten.

Kommunkontorets bedömning

Deltagande på distans bör endast användas undantagsvis. I situationer som den aktuella eller andra krissituationer är det väldigt viktigt att de demokratiska värdena och principerna upprätthålls. Detta kräver i det aktuella fallet att nämnder ges möjlighet att sammanträda med distansdeltagande, då alternativet skulle vara att

2020-03-17

Diarienummer

KS 2020/0274

nämnderna helt upphör att sammanträda eller att politiska beslut endast genomförs via ordförandebeslut. Kommunkontorets sammanvägda bedömning är att det finns tekniska förutsättningar för att tillåta kommunens nämnder och styrelser att genomföra sammanträden på distans. Däremot saknas i nuläget förutsättningar för kommunfullmäktige att göra detta. Kommunkontoret föreslår därför att samtliga nämnder och styrelser ges möjlighet att genomföra distansmöten, att nämnderna och styrelserna närmare får bestämma i vilka situationer deltagande på distans får ske och vad som ytterligare ska gälla för sådant deltagande samt att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda om och hur kommunfullmäktige ska ges denna möjlighet. Kommunstyrelsen föreslås vidare få i uppdrag att säkra tillgången till tekniskt utrustning m.m. som krävs för medverkan på distans.

Kommunfullmäktiges beslut att tillåta distansdeltagande bör framgå av nämndernas reglemente. Kommunkontoret föreslår att följande tillägg, hämtat från SKR:s normreglemente, görs i samtliga nämnder och styrelserns reglementen:

”Styrelsen/nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.

Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Styrelsen/nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/ nämnden.”

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet kan innebära ekonomiska konsekvenser för nämnderna i form av kostnader för bl.a utrustning och lokaler. Dessa kostnader kan emellertid inte beräknas i nuläget.

Kommunkontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att samtliga nämnder och styrelser får sammanträda med ledamöter närvarande på distans i enlighet med reglerna i kommunallagen

2020-03-17

Diarienummer

KS 2020/0274

- att överlåta åt nämnderna och styrelserna att närmare bestämma i vilka situationer deltagande på distans får ske och vad som ytterligare ska gälla för sådant deltagande
- att tillägg görs i nämndernas reglementen med anledning härav,
- att uppdra åt kommunstyrelsen att säkra tillgången till den tekniska utrustning m.m. som krävs för medverkan på distans vid sammanträden enligt ovan,
- att kommunstyrelsen skyndsamt utreder om och hur kommunfullmäktige ska kunna genomföra sammanträden där deltagande sker på distans.

Christoffer Nilsson
Kommundirektör

Carin Hillåker
Biträdande kommundirektör

Beslut expedieras till:
Samtliga nämnder och styrelser
Akter